

inspiratiedag 30 april
CULTUUR OP SCHOOL

WOORD VOORAF

Van harte welkom op de Inspiratiedag Cultuur op school op **dinsdag 30 april op de Bijlokesite in Gent** i.s.m. Onderwijscentrum Gent, STAM en Muziekcentrum De Bijloke.

De Inspiratiedag Cultuur op school is er voor iedereen die een hart voor cultuur binnen onderwijs heeft: **leerkrachten, directies, docenten, pedagogisch begeleiders, onderwijsinspectie, leerkrachten dko ...** maar ook **educatieve medewerkers** uit culturele organisaties zijn van harte welkom.

Met een breed aanbod aan **workshops, praktijkverhalen en lezingen** verruimen we de blik op cultuuronderwijs op deze dag. En verkleinen we de kloof tussen cultuureducatieve organisaties en scholen. Leerkrachten en organisaties komen vertellen vanuit hun **klaspraktijk** en bieden zo een blik op hun werking.

Deze editie vertrekt vanuit de insteek **evidence-informed onderwijs**. In elke lezing of workshop die we programmeren staat een **visie** op cultuureducatie centraal. Wetenschappelijke inzichten en theorie gebaseerd op praktijkervaring vormen de rode draad doorheen het programma.

Bij iedere sessie wordt er aangeduid voor welk **onderwijsniveau** het is: kleuter-, lager of secundair onderwijs of deeltijds kunstonderwijs (dko).

Alle sessies gaan door op verschillende locaties op de Bijlokesite: het muziekcentrum, museum STAM ... De wandelafstand tussen twee locaties bedraagt nooit meer dan 10 minuten.

Deelname is **gratis**.

Inschrijven kan tot 25 april 2024 om 12.00 u.

➤ Inhoudsopgave

Vind hieronder het programma. Na de plenaire opening zijn er 3 sessieblokken, met lunch tussen blok 1 en 2. Per sessie staat aangegeven welke onderwijsniveaus worden belicht.

PROGRAMMA

WOORD VOORAF	1
PROGRAMMA	2
9 uur: Onthaal – Foyer Muziekcentrum De Bijloke Gent	4
9u40 – 10u40: Plenaire opening – Abdijrefter STAM	4
10u40 – 11u00: praktische mededelingen + verplaatsing naar sessies	4
11u00 – 12u00: Sessieblok 1	4
<i>Sessie 1: Kunst.zinnig, een visie op (kunst in) onderwijs – Jan Schoolmeesters</i>	4
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	4
<i>Sessie 2: Kunstbeschuwing met jonge kinderen – Katrien Verbruggen & Koen Crul</i>	5
Kleuter- en lager onderwijs	5
<i>Sessie 3: Hoe vraag ik een dynamoPROJECT of Kunstkuur aan? – An Favoreel & Raf Schevenels</i>	5
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	5
<i>Sessie 4: Een theatertraject met LARF! op school – Tom De Bleye</i>	6
Secundair onderwijs	6
<i>Sessie 5: Lezen in (inter)actie – Iris Vansteelandt</i>	6
Kleuter- en lager onderwijs	6
<i>Sessie 6: Helden van HTISA: Ondersteun je lees- en taalonderwijs met een auteursresidentie – Wouter Bulckaert & Sajjad Farhadi & leerlingen</i>	7
Secundair onderwijs	7
12u00 – 13u15: Lunch + verplaatsing sessies	7
13u15 – 14u15 Sessieblok 2	7
<i>Sessie 7: Over de impact van weten – Michiel Wils</i>	7
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	7
<i>Sessie 8: Al in de klas – breng mythes tot leven! – Robbe Wulgaert</i>	8
Secundair onderwijs	8
<i>Sessie 9: Praktijkvoorbeelden uit de klas: Kunstkuur en DynamoPROJECT in de basisschool</i>	8
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	8
Basisonderwijs: Kunstkuur aan de zee: Lode Demey verenigt 2 basisscholen met een academie voor audiovisuele en beeldende kunst	8
Basisonderwijs: DynamoPROJECT basisonderwijs: 3 basisscholen werken samen met culturele partner De Batterie	9
(buitengewoon) lager onderwijs	9
<i>Sessie 10: Soundpainting – Sterre De Raedt</i>	9
Dko, lager onderwijs	9
	2

<i>Sessie 11: Erfgoededucatie als opstap naar burgerschap – Rachid Atia</i>	10
Secundair onderwijs	10
14u15 – 14u35: Verplaatsing naar sessies	11
14u35 – 15u35: Sessieblok 3	11
<i>Sessie 12: Evidence-informed werken, Leerpunt én cultuur – Pedro De Bruyckere</i>	11
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	11
<i>Sessie 13: Op ontdekking in de erfgoedklas - Elien De Meyere</i>	11
Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko	11
<i>Sessie 14: Praktijkverhalen uit de klas voor secundair onderwijs</i>	12
Secundair onderwijs	12
Secundair: Kunstkuur + dynamoPROJECT: 'Tempora 2.0 van GO! A-Maze (Sarina Wijnen en Erik Persoons)	12
Secundair + andere niveaus:	12
Een cultuurbeleid op school: cultuureducatie in het DNA van de school injecteren: Koen Vandamme (directeur Sint-Lievenscollege Humaniora Gent)	12
<i>Sessie 15: Theaterhuis + school = een lab voor de toekomst? – Ilja Van Autreve</i>	13
Lager en secundair onderwijs, dko	13
<i>Sessie 16: Kunst met kleuters – Britt Vranckx</i>	13
Kleuteronderwijs, dko	13
<i>Sessie 17: Mijn straf stuk: creatief aan de slag met museumobjecten in het STAM – Emma Verschraegen</i>	14
Lager onderwijs	14

9 uur: Onthaal – Foyer Muziekcentrum De Bijloke Gent

9u40 – 10u40: Plenaire opening – Abdijrefter STAM

Cultuureducatie verrijkt het onderwijs. Onderwijs dat steeds meer inzet op kennis en kwaliteit. Wat is de plek van cultuureducatie binnen een kennisrijk curriculum? Dat wordt het uitgangspunt van een **debat**. Gastheer Joris Vergeyle (Cultuurcoördinator VRT NWS) modereert het debat en gidst ons tijdens het plenaire gedeelte door het dagprogramma.

10u40 – 11u00: praktische mededelingen + verplaatsing naar sessies

11u00 – 12u00: Sessieblok 1

Sessie 1: Kunst.zinnig, een visie op (kunst in) onderwijs – Jan Schoolmeesters *Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko*

! Opgelet: deze sessie richt zich vooral op lager onderwijs, maar ook kleuter- en secundair onderwijs kunnen aansluiten.

Kunst.Zinnig is de naam van het opleidingsonderdeel waarin de Bachelor Lager Onderwijs van UCLL Campus Leuven toekomstige juffen en meesters handvatten aanreikt om kunst een volwaardige plaats te geven in hun leven en in hun onderwijs. Hun ambitie reikt echter verder ... Ze willen alle leerkrachten (lager onderwijs) ertoe bewegen om met kunst aan de slag te gaan in hun klas.

Met Kunst.Zinnig kiest UCLL Leuven voor een sobere aanpak die aansluit bij waar het oorspronkelijk allemaal om draaide bij muzische vorming in de lagere school: de evenwichtige ontwikkeling van het kind. Hoofd, hart en handen! Kinderen in contact brengen met kunst, vanuit de overtuiging dat het kunstzinnig proces van de kunstenaar gelijkenissen vertoont met hoe kinderen, verwonderd en onbevangen, naar de wereld kijken en er verrassend vorm en betekenis aan geven, daar gaat het in essentie om.

Jan Schoolmeesters is lector Kunst.Zinnig aan de lerarenopleiding Lager Onderwijs van UC Leuven-Limburg. Het opleidingsonderdeel Kunst.Zinnig ontstond onder zijn impuls en vanuit zijn onderzoek 'Onderwijsvernieuwing: uit de kunst!' (UCLL & Fontys Master Kunsteducatie 2017). Eerder deed Jan onderzoek naar de betekenis van 'muzische grondhouding', naar een mogelijke invulling van 'muzische integratie' en naar 'gewaarwording'. Hij is al jarenlang studentencoach en in die functie werkt hij nauw samen met het werkveld.

Jan is ook docent aan de Fontys Academy of the Arts (Tilburg) in de opleiding Master Kunsteducatie. Via zijn Facebookgroep 'Kunst(educatie) in de lagere school' inspireert Jan leerkrachten voor (meer) kunst in de lagere school.

Sessie 2: Kunstbeschouwing met jonge kinderen – Katrien Verbruggen & Koen Crul

Kleuter- en lager onderwijs

Handen uit de mouwen en geef je ogen de kost! Tijdens deze workshop schuif je aan tafel met enkele collega-lesgevers om het te hebben over kunstbeschouwing voor kinderen. Een lesgever van Het Archief voor Onderwijs en Koen Crul – docent aan de lerarenopleiding bij Hogeschool VIVES – leiden je langs boeiende onderzoeksresultaten, audiovisueel lesmateriaal op maat van kinderen en gerichte doe-prikkels om meteen mee aan de slag te gaan. Tijdens de workshop krijg je praktijkvoorbeelden mee, én een pak inspiratie om te gebruiken in de klas.

Koen Crul is docent en onderzoeker Kunsteducatie aan hogeschool VIVES, campus Brugge en auteur van de boekenreeks Zeppelin, didactiek voor muzische vorming.

Katrien Verbruggen is gedetacheerd leerkracht bij Het Archief voor Onderwijs. Zij bouwt aan collecties voor de lagere school en verzorgt mee de workshops.

Sessie 3: Hoe vraag ik een dynamoPROJECT of Kunstkuur aan? – An Favoreel & Raf Schevenels

Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko

Kriebelt het om samen te werken met een echte kunstenaar, of met leerkrachten? Wil je een artistieke draai geven aan je lesonderwerpen? Ben je benieuwd naar hoe een cultuureducatieve organisatie aan de slag gaat met jouw onderwijsdoelen? Dat kan met een **dynamoPROJECT**. Met deze subsidie tot €2000 schakel je een regisseur in om je te ondersteunen bij een toneelstuk, laat je je helpen door een choreograaf bij LO of betrek je een auteur en illustrator bij een project rond leesmotivatie.

Met **Kunstkuur** deelt een leraar uit het dko gedurende drie schooljaren de klasvloer met een leraar binnen een school of een instelling van het hoger onderwijs. Zo brengt hij zijn expertise binnen in de klas en wordt hij zelf ook meer bekwaam in het omgaan met een diverse klasgroep en het didactisch handelen.

Welke stappen zet je bij aanvang van een dynamoPROJECT of Kunstkuur? Hoe dien je zo'n aanvraag in? In deze sessie krijg je concrete tips van Cultuurkuurmedewerkers **Raf Schevenels** en **An Favoreel**.

Raf Schevenels en An Favoreel zijn leerkrachten gebeten door het cultuurvirus. Raf gaf les in het secundair onderwijs als leerkracht Project Algemene Vakken en kunstvakken. Hij gaf zelf creatieve workshops, hij ondersteunt scholen van de Stad Brussel in hun educatieve werking en is projectleider dynamoPROJECT. An maakte na een 'zingende' job in de opera de overstap naar het onderwijs. Daar gaf zij MO, esthetica en expressie. Zij is medewerker bij CANON Cultuurcel voor Kunstkuur en dynamoPROJECT. Bij CANON Cultuurcel ondersteunen An en Raf scholen in hun culturele werking en stimuleren zij via dynamoPROJECT en Kunstkuur samenwerkingen met kunstenaars.

Sessie 4: Een theatertraject met LARF! op school – Tom De Bleye

Secundair onderwijs

LARF! heeft jarenlange ervaring in onderwijs verbinden met cultuur, dit heel vaak met de steun van Cultuurkuur. In deze sessie verduidelijkt theatermaker Tom de Bleye op welke manieren LARF! specifiek werkzaam is in het secundair onderwijs. Over de jaren heen is LARF! immers meer geworden dan een theaterhuis voor kinderen en jongeren. Wat zijn de voorwaarden voor een geslaagde samenwerking? Welke inhoudelijke meerwaarde heeft een schoolproject? Wat zijn de valkuilen? En nog belangrijker: hoe kan een samenwerking tussen een school en LARF! eruit zien?

Tom de Bleye studeerde als theaterwetenschapper af bij de Universiteit Antwerpen en is bij LARF! al jaren theatermaker van het huis. Hij begeleidt kinderen en jongeren in vaste theaterateliers. Daarnaast coördineert en plant hij de scholenwerking bij LARF! en werkt vaak samen met klassen aan hun theaterparcours tijdens korte of lange projecten.

Sessie 5: Lezen in (inter)actie – Iris Vansteelandt

Kleuter- en lager onderwijs

Hoe kom je tot rijke interactie met kinderen tijdens een interactief voorleesmoment? Wanneer is zo'n moment ook echt motiverend en effectief? Hoe voer je krachtige taal-denkgesprekken rond boeken en andere teksten? Hoe zet je volop in op de kracht van vragen en het geven van feedback wanneer je in interactie gaat met kinderen? In deze sessie gaan we dieper in op bovenstaande vragen. We delen ervaringen en inzichten vanuit onderzoek en de praktijk én nodigen je uit om samen actief aan de slag te gaan rond de (taal)kracht van in interactie gaan rond boeken.

Iris Vansteelandt is lerarenopleider en onderzoeker aan AP Hogeschool, werkt als leesonderwijsexpert bij Iedereen Leest en is postdoctoraal medewerker aan de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren van Universiteit Gent. Bij Iedereen Leest is ze o.a. één van de trekkers en coaches van #iedereenvoorlezen, een professionaliseringstraject rond interactief voorlezen waar 40 basisscholen aan deelnemen. Iris is co-auteur van het handboek 'Volop Taal, Didactiek Nederlands voor de lagere school' en samen met Jona Hebbrecht auteur van het handboek voor krachtig leesonderwijs 'Van leerlingen lezers maken'.

Sessie 6: Helden van HTISA: Ondersteun je lees- en taalonderwijs met een auteursresidentie – Wouter Bulckaert & Sajjad Farhadi & leerlingen

Secundair onderwijs

Auteur Wouter Bulckaert ging in 2022 een semester lang aan de slag als 'auteur in residentie' in klas 3EA van Sajjad Farhadi, leerkracht Engels in de Gentse school HTISA (Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius). Deze auteursresidenties zijn een initiatief van Literatuur Vlaanderen. De klas was een toonbeeld van taalarmoede of taalmoehheid: een erg heterogene klasgroep die creatief omgaan met taal als een berg vol hindernissen ziet. In die beginsituatie was het aanvankelijk niet gemakkelijk werken voor een schrijver, maar door lange tijd mee te draaien, slaagden auteur, leerkracht en leerlingen er uiteindelijk toch in om een taalcreatief proces te doorlopen en tot slot zelfs een eigen bundel 'Helden van HTISA' af te leveren, een boek over het leven van de leerlingen.

Sajjad Farhadi is leerkracht Engels aan het Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius Gent (HTISA). Wouter Bulckaert is auteur, verteller en hoofdredacteur van het magazine Kindertijd.

12u00 – 13u15: Lunch + verplaatsing sessies

13u15 – 14u15 Sessieblok 2

Sessie 7: Over de impact van weten – Michiel Wils

Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko

In de (internationale) onderwijsactualiteit wordt veel gesproken over het belang van kennis in het onderwijs. Algemene kennis werkt dan ook op een ontzettend subtiele manier. Wat je al weet binnen een bepaald domein is namelijk een belangrijke voorspeller voor toekomstig leren. Daarnaast vormt een brede en diepgaande kennis de brandstof voor meer complexe vaardigheden zoals kritisch denken, begrijpend lezen en zelfs creativiteit. Het belang van het ontwikkelen van deze wereldse (en dus ook culturele) kennisbasis kan dus onmogelijk overschat worden, zeker in een onderwijslandschap waarin de kloof tussen sterke en zwakke presteerders steeds groter lijkt te worden. Een kennisrijk curriculum en een effectieve leraar zijn dan ook de cruciale ingrediënten om deze trend te keren. In deze lezing gaat Michiel Wils in op de rol van kennis voor menselijk leren, het verwerven en ontwikkelen van complexe vaardigheden en waarom dit belangrijk is voor alle kinderen, te beginnen vanaf de allerkleinsten.

Michiel Wils werkt voor het Expertisecentrum Onderwijs en Leren (Thomas More) waar hij zich toelegt op de professionalisering van leraren in effectieve didactiek. Daarnaast is hij betrokken bij onderzoeksprojecten die zich focussen op effectieve didactiek en curricula. Daarvoor was hij leerkracht in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Hij gaf Frans aan richtingen in zowel het aso, tso als bso.

Sessie 8: AI in de klas – breng mythes tot leven! – Robbe Wulgaert

Secundair onderwijs

Op beurzen waar educatieve technologie centraal staat, zoals SETT in België of BETT in het Verenigd Koninkrijk, vind je talloze applicaties om digitale tools en artificiële intelligentie te combineren met STEM-vakken. Maar de klassieke talen en creatieve vakken vind je daar minder eenvoudig terug. Daar proberen mijn studenten, collega's en ik tegengewicht te bieden. We ontwikkelden lesmateriaal dat expliciet de brug slaat tussen die nieuwe artificiële intelligentie, beeldende kunsten en klassieke verhalen. Dit lesmateriaal geeft ons ook de kans om de leerlingen een kritische blik achter de schermen van deze slimme algoritmes te gunnen. Misschien is het echte monster tijdens deze sessie niet de millenia-oude Chimaera van Lycië ...

Robbe Wulgaert is leraar programmeren, artificiële intelligentie en Design Thinking in Gent. Je vindt hem doorgaans voor de klas als leerkracht op het Sint-Lievenscollege, als externe vakbegeleider binnen de Educatieve Master Klassieke Talen aan de UGent of als lesgever bij het Centrum Nascholing Onderwijs van de Universiteit Antwerpen. Ben je als leerling gefascineerd door programmeren of als leerkracht op zoek naar digitaal lesmateriaal rond artificiële intelligentie, computationeel denken of virtual reality? Dan ben je bij hem aan het juiste adres!

Sessie 9: Praktijkvoorbeelden uit de klas: Kunstkuur en DynamoPROJECT in de basisschool

Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko

Basisonderwijs: Kunstkuur aan de zee: Lode Demey verenigt 2 basisscholen met een academie voor audiovisuele en beeldende kunst

Kunstkuur verbindt school en academie met elkaar. Tijdens een driejarig traject delen een leerkracht en een leerkracht dko samen de klasvloer, met ondersteuning onder de vorm van extra uren voor het dko en werkingsmiddelen. Zo leren beide partners van elkaar.

Lode Demey getuigt over de Kunstkuur die hij hielp tot stand brengen in de Gemeentelijke Basisschool Koksijde en de Gemeentelijke Basisschool Oostduinkerke. Beide scholen gingen een samenwerking aan met de gemeenschappelijke dko-partner, de Westhoek-Academie Koksijde.

De Westhoek Academie van Koksijde (WAK) is een academie voor beeldende en audiovisuele kunsten. Beide basisscholen werkten eerder samen met de WAK-academie, op losse basis, en vonden door het Kunstkuur-project een manier om die samenwerking structureel te maken. Via co-teaching en het uitwisselen van vaardigheden onder leerkrachten dragen ze op deze manier bij aan de kennisverwerving en een verankering van cultureel bewustzijn bij de kinderen.

Lode Demey is beleidsmedewerker cultuureducatie bij de gemeente Koksijde. Hij licht zijn ervaring met Kunstkuur toe vanuit zijn functie als beleidsmedewerker en brugfiguur. Zijn focus ligt op kunst- en cultuureducatie voor kinderen en jongeren in schoolverband en vrije tijd.

Basisonderwijs: DynamoPROJECT basisonderwijs: 3 basisscholen werken samen met culturele partner De Batterie
(buitengewoon) lager onderwijs

Anne De Loof, artistiek leider van De Batterie in Brugge ging in 2022 aan de slag met drie basisscholen, waarvan twee voor buitengewoon onderwijs, in Brugge om een bijdrage te leveren aan het jaarlijkse Brugse festival Krikak. Het gemeenschappelijke project kreeg de titel 'Horen, zien en voelen' en werd ondersteund met behulp van een dynamoPROJECT.

Het Krikak-festival koos voor een inclusief schoolproject waarin gewoon en buitengewoon onderwijs zouden samenwerken. Vanuit een gelijkwaardigheid ontwikkelden drie samengestelde groepen elk een belevingsinstallatie voor een andere speelplek in de Stadsschouwburg, het Gruuthusemuseum en het Concertgebouw.

De drie groepen vertrokken hiervoor vanuit een zintuiglijk onderzoek in het cultuurhuis.

In hun artistieke uitwerking kozen ze voor verschillende vormtalen. Zo werd er gefotografeerd en gedrukt en werden visuele patronen ineens ritmes en in klank, woord en typografie. Een tweede groep maakte eveneens visuele partituren en klankinstallaties, maar dan met alledaagse materialen. Een derde groep focuste op texturen, vormen en klanken, en creëerde een voelpartituur.

Leerkracht Leilah Lierman en Anne De Loof van De Batterie stonden beiden al meermaals aan de wieg van een cultuureducatieve praktijk. Samen getuigen ze over dit buitengewone project dat vele Brugse partners samenbracht. Ze bespreken kansen en valkuilen, en de verschillende stappen die bij zo'n traject komen kijken.

Sessie 10: Soundpainting – Sterre De Raedt

Dko, lager onderwijs

Soundpainting is een multidisciplinaire gebarentaal waarbij live gecreëerd wordt. Deze taal, uitgevonden door Walter Thompson in 1974, bestaat momenteel uit zo'n 1500 tekens en wordt wereldwijd gebruikt door artiesten, leerkrachten in de kunsten, studenten en niet-professionelen. Eén soundpainter staat voor een ensemble en geeft door middel van gebaren instructies aan de groep muzikanten. Of je nu wil musiceren in kleine groep of multi-disciplinair wil werken met een groep van honderd mensen, soundpainting is dé ideale tool om creatie voorop te zetten. Soundpainting zorgt voor ontwikkeling van de muzikaliteit, creativiteit, techniek en het muzikale geheugen van de speler. Tijdens deze workshop maak je kennis met de universele taal van soundpainting, een handige muzikale tool voor je eigen les- of artistieke praktijk.

Deze sessie richt zich voornamelijk op dko-leerkrachten.

Sterre De Raedt behaalde haar master viool en muziekpedagogie aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen, volgde koor- en orkestdirectie in Brussel en Amsterdam en specialiseerde zich verder in

Creative Music Leadership aan de Guildhall School of Music in Londen. Ze werd de eerste vrouwelijke Belgische soundpainter in 2013. Als muziekpedagoog maakt ze in heel Vlaanderen kinderen en leerkrachten warm voor klassieke en hedendaagse muziek. Ze doceert aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen, leidt het Opmaatorkest van Antwerp Symphony Orchestra, is beleidsmedewerker aan de Kunstacademie Lede en geeft les aan de International School Ghent. De Raedt wordt in heel België gevraagd voor het ontwikkelen en begeleiden van interactieve concerten en grote muzikeducatieve projecten. Ze geeft vocale vormingen, lezingen, workshops en leidt interactieve concerten voor onder andere Concertgebouw Brugge, Bozar, Jeugd en Muziek Brussel, BNO, OPRL, Frascati en Koor&Stem.

Sessie 11: Erfgoededucatie als opstap naar burgerschap – Rachid Atia

Secundair onderwijs

Om te bepalen wie ze zijn richten mensen en groepen zich – al of niet bewust – tot het verleden. Verhalen, mythes, familiegeschiedenissen, gekoesterde particuliere en collectieve herinneringen dragen bij tot betekenis en trots. Maar in een superdiverse samenleving verandert het collectieve herinneren. Nieuwe groepen laten van zich horen en brengen vergeten geschiedenissen naar voren. Meer en meer eisen ze erkenning en stellen ze een al te eenzijdige interpretatie van het verleden aan de kaak.

Scholen – voornamelijk in steden – zitten volop in deze demografische en culturele omslag. Klassen bestaan uit leerlingen afkomstig uit vele landen en met verschillende bindingen: met het woonland, met het herkomstland, met familie en godsdienst, met eigen kaders van geschiedenissen, culturele codes en tradities, materieel en immaterieel erfgoed, met een sociale klasse en een geografische context. Jongeren brengen hun eigen geschiedenis mee en hebben niet zelden een kritische kijk op hoe de ‘verbeelde gemeenschap’ vorm krijgt in geschiedenislessen, in collecties van musea, in standbeelden in de straten, in tradities die worden gekoesterd en verhalen die worden verteld.

‘Duizend Spiegels’ is een onderzoekstraject waarbij betrokken en ervaren leerkrachten van de 3e graad lager onderwijs tot 3e graad secundair onderwijs in samenspraak met experts en ervaringsdeskundigen uit verschillende vakdomeinen onderzoeken op welke manieren referentiekaders, herinneringsculturen en ‘erfgoed van alledag’ gericht benut kunnen worden in de context van klas en school. Het traject onderzoekt hoe gedeelde en gefragmenteerde herinneringen en culturele referentiekaders impact hebben op leerprocessen en ‘senses of belonging’ bij leerlingen en studenten, en heeft als doel het ontwikkelen en bundelen van methodieken en gespreksvormen waarmee leerkrachten erfgoededucatie en herinneringsculturen kunnen gebruiken als tool om te werken rond dialoog, democratie en burgerschap.

***Rachid Atia** werkt voor ErfgoedLab Antwerpen. Als erfgoedconsulent werkt hij vooral rond thema's zoals stedelijkheid, transitie en multiperspectiviteit. Hij heeft een passie voor erfgoed en geschiedenis, voor verhalen en mythologie, en is steeds op zoek naar 'waar de zeeën samenkomen'.*

14u15 – 14u35: Verplaatsing naar sessies

14u35 – 15u35: Sessieblok 3

Sessie 12: Evidence-informed werken, Leerpunt én cultuur – Pedro De Bruyckere *Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko*

Leerpunt kreeg de opdracht om evidence-informed werken in het Vlaamse onderwijs te promoten. Maar wat betekent dat concreet, en nog belangrijker: is er dan ook een link met cultuur- en/of kunsteducatie? In zijn bijdrage introduceert Pedro De Bruyckere als directeur van Leerpunt de organisatie en wat deze nu en in de toekomst kan betekenen.

Pedro De Bruyckere is pedagoog en onderzoeker aan de Universiteit van Utrecht en algemeen directeur van het Vlaamse Leerpunt. Hij schreef ook verschillende boeken over onderwijs en jongeren waarvan verschillende vertaald werden in meerdere talen.

Sessie 13: Op ontdekking in de erfgoedklas - Elien De Meyere *Kleuter-, lager, secundair onderwijs, dko*

In deze sessie gaan we dieper in op de betekenis en de visie achter erfgoededucatie. We verkennen hoe erfgoed een dynamische rol kan spelen in het onderwijs, en hoe we samen bruggen kunnen bouwen tussen dat erfgoed en het onderwijs.

We halen daarbij inspiratie uit het project 'erfgoedklassen' met enkele praktische tips en werkvormen om erfgoed levendig en actief te maken voor je leerlingen.

Elien De Meyere is historica en lerarenopleider kleuter- en lager onderwijs aan de VIVES Hogeschool campus Kortrijk. Ze ontwikkelt erfgoedprojecten en is mededocent van de opleiding 'Erfgoed & Onderwijs'.

Sessie 14: Praktijkverhalen uit de klas voor secundair onderwijs

Secundair onderwijs

Secundair: Kunstkuur + dynamoPROJECT: 'Tempora 2.0 van GO! A-Maze (Sarina Wijnen en Erik Persoons)

De leerlingen van GO! A-Maze in Beverlo maakten een toneelstuk van hun zelfgeschreven boek. Ze kwamen helemaal zelf met een projectidee op de proppen. Ze wilden het boek Tempora dat ze het voorgaande schooljaar samen hadden geschreven in een toneelstuk gieten. Hun leercoaches waren meteen enthousiast. Ze zochten de juiste externe partner(s), en het dynamoPROJECT Tempora 2.0 was geboren. In deze sessie vertellen de trekkers van het project over de totstandkoming, het proces tijdens en na de subsidieperiode en ook de warme herinneringen eraan. Wie weet kan het je inspireren om zelf ook een dynamoPROJECT aan te vragen? Tips en tricks om vakoverschrijdend te werken binnen de school komen zeker aan bod, maar ook de samenwerking met de externe partners komt uitgebreid ter sprake.

Sarina Wijnen is leerkracht op GO! A-Maze te Beverlo, een methodeschool voor secundair onderwijs. Ze is er vakexpert 'Out of the Maze' Daarnaast is ze lector cultuureducatie aan Hogeschool PXL en werkt ze sinds 2022 voor CC Palethe te Pelt.

Erik Persoons is schrijver en regisseur van toneel- en theaterstukken voor jeugd en volwassenen, romans, jeugdboeken en non-fictie. Hij is de geestelijke vader van 'Het Grote Schrijfexperiment', een project waarbij meer dan 100 jongeren samen één jeugdroman schrijven. Sinds 2022 is hij ook voorzitter van de Young Readers Foundation vzw.

Secundair + andere niveaus:

Een cultuurbeleid op school: cultuureducatie in het DNA van de school injecteren: Koen Vandamme (directeur Sint-Lievenscollege Humaniora Gent)

Het Sint-Lievenscollege Gent plaatst kwaliteitsonderwijs voorop, en toen STEM-onderwijs in Vlaanderen opgang maakte, koos deze school meteen voor STEAM, met de 'A' van Arts. Aanvankelijk zocht de school naar kruisbestuivingen tussen creativiteit en ICT-onderwijs, maar gaandeweg werd de focus verbreed. Sinds de hervorming van het secundair onderwijs en de richtinggevende Sleutelcompetenties (SC 16 = cultureel bewustzijn en culturele expressie) werd gezocht naar een manier om die sleutelcompetenties in het onderwijsaanbod te waarborgen. Een leerkracht artistieke vakken werd aangesteld als cultuurcoördinator en zocht vanuit die functie naar artistieke verdieping voor alle vakken, beheerde Kunstkuur- en dynamoPROJECTen, en zette in op een actief netwerk met culturele organisaties in Gent.

Koen Vandamme is directeur van de 2e en 3e graad van het Sint-Lievenscollege Gent. Samen met de kwaliteitscoördinator van de school bewaakt hij het onderwijsaanbod. Tegelijkertijd zoekt hij naar een maximalisatie van talent bij leerkrachten en leerlingen.

Sessie 15: Theaterhuis + school = een lab voor de toekomst? – Ilja Van Autreve

Lager en secundair onderwijs, dko

Scholen, leerkrachten, brugfiguren en leerlingen vormen de grootste groep stakeholders van creatiehuis KOPERGIETERY. Hoe gaan we samen de toekomst tegemoet? In welke mate veranderen nieuwe (?) kunst- en communicatievormen de band tussen een cultuurhuis en onderwijs? Welke uitdagingen gaan we samen aan? In een interactieve sessie deelt Ilja de laatste projecten, werkprocessen en uitdagingen vanuit het Medialab van KOPERGIETERY. We gaan graag ook in interactie met de deelnemers.

Creatiehuis voor jong publiek KOPERGIETERY maakt al decennialang voorstellingen en projecten voor en door kinderen en jongeren. De verbinding tussen kind en kunstenaar, authenticiteit en co-maakerschap staan centraal in haar filosofie. In 2016 startte KOPERGIETERY het Medialab op: innovatieve projecten en permanente installaties werden een vast deel van het huis met als doel om kinderen en jongeren hedendaagse maaktools aan te reiken. Ilja Van Autreve is deel van het artistiek team en de coördinator van het Medialab van KOPERGIETERY.

Sessie 16: Kunst met kleuters – Britt Vranckx

Kleuteronderwijs, dko

Kleuters houden van tekenen, schilderen, kleien en knutselen. In deze vorming willen we een stap verder gaan en kleuters in contact brengen met de kunstwereld. We onderzoeken hoe je kleuters actief kan betrekken en zinvol met kunst kan laten bezig zijn?

We vertrekken vanuit het werk van bekende kunstenaars als René Magritte, Panamarenko of Pierre Alechinsky. We belichten kunstwerken niet puur beeldend, maar bekijken ze vanuit diverse invalshoeken. Kleuters verkennen hun wereld immers met alle zintuigen en halen veel inzichten uit klank, beweging, voelen, inleven en uitbeelden.

Britt Vranckx is educatief verantwoordelijke bij Mooss voor het discipline beeld. Mooss is een kunsteducatieve organisatie die zich inzet voor alle kinderen, jongeren en hun begeleiders die actief met kunst aan de slag willen gaan. Met ons team van vaste medewerkers en gastdocenten, zijn we werkzaam in heel Vlaanderen en Brussel. Samen ontdekken we de wereld van muziek, theater, dans, audiovisuele en beeldende kunsten.

Sessie 17: Mijn straf stuk: creatief aan de slag met museumobjecten in het STAM – Emma Verschraegen

Lager onderwijs

In dit praktijkvoorbeeld nemen we je mee in de atelierwerking van het STAM. We willen laten zien dat je met geschiedenis méér kan doen dan enkel een klassieke vertelrondleiding. We tanken inspiratie in één zaal, kiezen een museumstuk uit en gaan daarna samen aan de slag in ons atelier. Door een gevarieerd aanbod wordt elk kind aangesproken op een manier en stijl die bij hen past. Geen eenheidsworst, maar focus op een diversiteit aan creatieve verwerkingen. Zo wordt geschiedenis levend!

Marieke Depoortere en Emma Verschraegen zijn de educatieve tandem van het STAM. Samen met groepen en individuen, jong en oud, bedenken ze projecten, ontwikkelen nieuw educatief aanbod en laten zich verrassen door creatieve ideeën.